

УДК 7.027:738.1](477.2)

МАЛА ФАРФОРОВА ПЛАСТИКА ОЛЕКСАНДРА ТРЕГУБОВА, ХУДОЖНИКА БАРАНІВСЬКОГО ФАРФОРОВОГО ЗАВОДУ ТА КЕРАМІСТА М. СЛОВ'ЯНСЬК

Корусь О.П.

Інститут мистецтвознавства, фольклористики та етнології
імені М.Т. Рильського,
Національний музей «Київська картинна галерея»

Статтю присвячено розгляду малої пластики скульптора Олександра Трегубова, створеної у 1980-ті – в першій половині 1990-х років на Баранівському фарфоровому заводі та на сучасному етапі у місті Слов'янськ. У дослідженні систематизовано факти біографії художника, окреслено обставини його роботи на підприємстві, вперше відображено його пластичні твори, охарактеризовано їх художні особливості. Деякі з них вводяться до наукового обігу та публікуються вперше. Таким чином, вписано нову сторінку в історію української малої фарфорової пластики останньої чверті ХХ – початку ХХІ століття.

Ключові слова: Олександр Трегубов, Баранівка, Баранівський фарфоровий завод, БФЗ, Слов'янськ, фарфор, мала пластика, скульптура.

Постановка проблеми. Історія української малої фарфорової пластики останньої третини ХХ століття в цілому і Баранівського фарфорового заводу (далі – БФЗ) зокрема, а також сучасний етап її розвитку поки не знайшли висвітлення у спеціальній літературі. Загалом її відтворення зводилося до репродукування окремих робіт. Дані про біографії майстрів та їх творчість досі не систематизовані, не опубліковані та не введені в науковий обіг. Пропонується матеріал покликаний заповнити цю лакуну у вивченні пластичного доробку БФЗ, а також – у біографії одного з митців заводу – Олександра Трегубова, що працював у 1980-ті – в першій половині 1990-х років на БФЗ і продовжує створювати скульптурні композиції зараз, живучи у Слов'янську.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Творчий доробок О. Трегубова, в тому числі й пластичний, практично не досліджувався у спеціальній літературі, присвяченій висвітленню історії українського фарфору. В єдиній наявній біографічній згадці допущені неточності [6]. В каталогах заводської продукції його скульптурні роботи не репродукувалися та не згадувалися [1].

Виділення не вирішених раніше частин проблеми. Отже, існує необхідність вписати ім'я художника та скульптора О. Трегубова в історію українського фарфору. Даний матеріал покликаний заповнити лакуну у вивченні пластичного доробку БФЗ 1980-х – початку 1990-х років, а також – у біографії одного з митців – О. Трегубова, що працював на той час на заводі. Відобразити сучасний етап його пластичної творчості.

Метою статті є уточнення біографічних даних художника декоративно-прикладного мистецтва, скульптора-фарфориста Олександра Трегубова, систематизація і дослідження пластичної частини його доробку, створеного на БФЗ у 1980-ті – в першій половині 1990-х років та останнім часом у власній майстерні. Методологія дослідження полягає в застосуванні історико-логічного, аналітичного, порівняльного, описового та систематизаційного методів. Зазначений методологічний підхід дозволяє відтворити певний етап творчої

біографії майстра, ідентифікувати та структурувати частину асортименту української малої фарфорової пластики означеного періоду.

Наукова новизна роботи полягає в систематизації скульптурних творів майстра БФЗ Олександра Трегубова, в огляді його робіт, зроблених в наш час, і в поверненні імені художника в історію українського фарфору.

Виклад основного матеріалу. Розвиток малої пластики на Баранівському фарфоровому заводі (Житомирська обл.) протягом ХХ століття має нетривалу історію. Небувалий розквіт і сплеск творчої активності у даній царині прийшовся на 1950-ті – початок 1960-х років. Після того, як 1962 року спеціалізацію підприємства було остаточно переорієнтовано на випуск посуду столового і чайно-кавового асортименту, виготовлення скульптури поступово зійшло нанівець. Останні спроби відродити продукування малої пластики на БФЗ пов'язані з діяльністю художника Олександра Трегубова.

О. Трегубов, художник декоративно-прикладного мистецтва, як він сам себе називає¹, займається фарфором тридцять п'ять років, впродовж яких працював на БФЗ, на приватному підприємстві у Слов'янську (Донецька обл.) та у власній творчій майстерні. На початку своєї кар'єри у фарфорі він розробляв, в тому числі, і пластику, не полишив це заняття і після звільнення з заводу. До сих пір його пластичний доробок не привертав уваги науковців.

Джерелами для дослідження стали роботи художника з музейних і приватних збірок, інформація (фото, біографічні матеріали), отримані під час спілкування/листування з самим художником.

Олександр Сергійович Трегубов народився 17 березня 1949 року в м. Алма-Ата (Казахської РСР). Як багато дітей, змалку любив малювати. Усвідомлене бажання стати професійним художником сформувалося у нього під впливом спілкування зі своїми родичами, художниками-фарфористами Коростенського фарфорового заводу (далі – КФЗ) – дядьком Миколою Трегубовим² та його дружиною Валентиною Трегубовою³, які приїздили до Алма-Ати у творчі відрядження. На той час авторитет молодого подружжя на КФЗ значно зріс завдяки їх участі у республі-

¹ У листуванні з автором статті. Лист від 20.11.2017 р. [3].

канських виставках та престижних міжнародних виставках-ярмарках, художники послідовно добивалися можливості масового випуску на заводі скульптури, створення окремої лінії з виробництва сувенірно-подарункового асортименту. Юнак відвідував з ними музеї, брав участь у пленерах, ходив на етюди. Подібні зустрічі налагоджували на захоплюючі уяву бесіди про мистецтво та сутність професії художника. Тому не дивно, що по закінченні восьми класів середньої загальноосвітньої школи, Олександр Трегубов в 1964 році вступив на Театрально-декораційний факультет Алма-Атинського художнього училища ім. М. В. Гоголя (нині Алматинський коледж декоративно-прикладного мистецтва ім. Орала Тансикбаєва, Казахстан). В 1968 році його призвали на строкову службу в армію, тому навчання зміг відновити після демобілізації. Закінчивши училище в 1972 році, отримав спеціальність «театральний художник-декоратор». Невдовзі у якості художника взяв участь у постановці спектаклів студії «Гальорка» Алма-Атинського Державного республіканського російського театру драми ім. М. Ю. Лермонтова. В 1973 році за запрошенням Г. Д. Абдулова, головного режисера Ферганського Державного міжобласного російського драматичного театру ім. О. М. Горького (дядька відомого актора Олександра Абдулова), переїхав до Фергани, де працював художником-постановником до 1976 року, розробив та виконав декорації до восьми спектаклів.

Потім О. Трегубов вирішив присвятити себе кераміці. В 1977 році вступив до Львівського інституту декоративного і прикладного мистецтва (далі – ЛІДПМ) на факультет кераміки, де його викладачами зі спеціальності стали доцент кафедри кераміки Михайло Гладкий, з композиції – старший викладач Іван Франк, живопису – професор Вітольд Монастирський, а зі скульптури – професор Дмитро Крвавич. На технічній базі інституту він виконав курсову роботу – парні скульптури «Піп» і «Балда» (кам'яна маса, кольорова глазур, збірка автора), анімалістичні скульптури: «Хом'як» (1978, інв. № К-2826) (рис. 1) і «Вовк» (1979, інв. № К-2825) (обидві – шамот, розпис солями), декоративне розписне фаянсове блюдо «Жар-птиця» (1978, інв. № К-2824) (всі три зберігаються у Сумському обласному художньому музеї ім. Н. Онацького –

СОХМ⁴). Цікаво, що в фігурках тварин автор гіперболізував і з гумором відобразив їх сутність: хом'яка – таким запасливим, аж щокто звисли долу, а завжди голодного вовка, що тоскно вие на місяць, – з виразно окресленими ребрами. В період навчання в інституті О. Трегубов розпочав виставкову діяльність, взявши участь у Восьмій обласній виставці творів молодих Львівських художників (1980). Свою дипломну роботу – сервіз «Весільний» (зберігався в Музеї БФЗ) він виконував на Баранівському фарфоровому заводі (рис. 2), куди після закінчення в 1982 році ЛІДПМ (диплом з відзнакою – рис. 3) і отримав направлення на роботу.

Рис. 1. Хом'як, 1978, СОХМ

На БФЗ О. Трегубов працював з 1982 по 1995 рік⁵, від 1984 року був головним художником. Як головний художник О. Трегубов входив від заводу до Всесоюзної художньої ради. Поруч з ним в художній лабораторії БФЗ працювали митці старшого покоління: Олександр та Лідія Діброви, Іван Велічко, Василь Костенко, Микола Назаренко, а також талановита молодь: Володимир Лозанюк, Неоніла Янчукова, Галина Черниш, Валентина Гузенко, Людмила Громова, Марина Тюніна, Тетяна Бенкіна, Олена Атряшкіна, Тетяна Осипчук. Виконуючи обов'язки головного художника, О. Трегубов організовував роботу художників, ставив перед ними завдання з оновлення асортименту, як у формах, так і в малюнках. Керівна робота обмежувала реалізацію власного творчого потенціалу як митця. Відчуваючи, як складно творцям працювати в умовах жорсткого заводського розпорядку дня, він вперше в історії заводу добився, щоб керівництво пішло назустріч художникам і ввело для них розпорядок вільного відвідування. Про виконану роботу вони кожного кварталу звітували на заводських, а потім республіканських худардах. В заводську художню раду, очолювану директором, входили художники і головні технологи. Заводські хударди мали консультативні повноваження, рекомендовані ними до втілення в матеріалі зразки потім проходили низку затверджень на республіканських і всесоюзних худардах Міністерства легкої промисловості. Республіканські художні ради відбувалися щоквартально в приміщенні Головного управління тресту «Укрфарфорфаянс» (містилося в Києві за адресою Хрещатик, № 34),

² Трегубов Микола Семенович (1922-2007) – фарфорист. Заслужений художник УРСР (1983), лауреат Державної премії ім. Т. Г. Шевченка (1986). Закінчив Алма-Атинське державне художньо-театральне училище, факультет живопису (1949; Львівський інститут прикладного і декоративного мистецтва (1956), спеціальність «художник декоративного мистецтва». Працював на КФЗ (1956-2005). Створював у фарфорі столові, чайні, кавові сервізи, вази, декоративні штوفي, побутові предмети, малу пластику.

³ Трегубова Валентина Михайлівна (1926-2010) – скульптор-фарфорист. Заслужений діяч мистецтв України (1970). Лауреат державної премії ім. Т. Г. Шевченка (1986). Закінчила Київське училище декоративно-прикладного мистецтва. Працювала скульптором на КФЗ (1956-2005), в 1967-1999 роках займала посаду головного художника заводу. Відома як автор багатофігурних скульптурних композицій на літературно-фольклорну та сучасну тематику, автор сувенірів, штوفي, сервізів та ваз оригінальних форм.

⁴ Твори художника також зберігаються в Музеї Баранівського фарфорового заводу, Слов'янському краєзнавчому музеї та в приватних збірках.

⁵ У книзі: О. Школьна [6, с. 350] наведені дані про роботу О. Трегубова на заводі з 1970 по 1995 рік суперечать отриманим нами від художника відомостям.

Рис. 2, 3. О. Трегубов на БФЗ за роботою над дипломом в 1982 році.
Диплом сервіз «Весільний». 1982

Всесоюзні – кожні півроку на одному з фарфорових або фаянсових заводів. На останніх оцінювався художній рівень всіх фарфоро-фаянсових підприємств Радянського союзу. За організацію виставки зразків від окремого підприємства на означених худрадах відповідав головний художник заводу.

За ініціативою О. Трегубова і технолога художньої лабораторії та за угодою з адміністрацією заводу, для максимальної реалізації творчого потенціалу художників БФЗ, кожен з них мав можливість один квартал на рік присвятити творчій роботі над формами або розписом і представити результат на худраді. Це був гарний шанс показати свої здібності як митця і продемонструвати художні можливості фарфору як матеріалу. Після перших таких успішних «демонстрацій» організували нечисленну бригаду з кращих живописців, які відтворювали затверджені зразки унікальних, за суттю, виробів малими тиражами. Твори розподілялися за спецзамовленнями керівництвом заводу, окремі екземпляри потрапляли на реалізацію у Фірмовий магазин «Фарфор-фаянс» (що був на Хрещатику № 34) та завжди були дефіцитом; деякі зразки донедавна залишалися в заводському музеї. На жаль, згадує О. Трегубов, жодного з таких унікальних виробів не збереглося.

В цілому ж, заводське виробництво тоді було орієнтоване на випуск продукції масового споживання – столових, чайних і кавових сервізів, різноманітних побутових комплектів і наборів (для вареників, юшки, торта, дитячих), відповідні завдання максимальної пристосованості зразків до серійного виробництва ставилися перед авторами форм та малюнків. В обов'язки О. Трегубова входило створення нових зразків сервізів і наборів, виробів подарункового асортименту – ваз, кукл. Він розробив і запустив у виробництво на БФЗ: «Комплект для вареників» (1983), комплект для соків «Крюшон» (малюнок «Бригантина»), набір з трьох фігурних штофів «Панас»,

«Кіндрат» і «Левко» (1985; у виробництві йшли малим тиражем – рис. 4), миску «Ватра», кухоль «Крокус», чайно-кавовий сервіз «Арабіка», декоративні вази «Орфей» і «Глорія», тощо [1, с. 55]. Розроблені художником на БФЗ вироби з 1983 по 1986 роки експонувалися на п'яти республіканських виставках⁶ і одній міжнародній. Фігурні штофи «Панас», «Кіндрат» і «Левко» були представлені в експозиції розділу УРСР на Виставці Радянського союзу в Аргентині у 1986 році.

Рис. 4. Набір штофів: Панас, Кіндрат, Левко 1985,
збірка художника

Займаючи посаду головного художника, О. Трегубов мав можливість впливати на виробничу політику підприємства і намагався відродити на БФЗ виготовлення малої фарфорової пластики. Однак, як він зазначає із жалем, це були лише спроби. Орієнтація заводу на масове тиражування передбачала відповідність всіх, створених на заводі моделей, виробничим умовам: максимальній механізації та інтенсифікації технологічних процесів. Головним завданням художника було спрощення його розробок для конвеєрного виробництва. Звісно, ні ретельна обробка пластичних форм, ні розпис скульптур були неможливі конвеєрним способом, це потребувало зусиль окремих майстрів, що не заохочувалось керівництвом. Красномовні слова самого О. Трегубова з цього приводу: «Для художника працювати на заводі – це одвічна боротьба з тим, що можеш зробити у фарфорі, і тим, що дозволяють вузькі ворота конвеєра»⁷. Тому скульптура на

⁶ Республіканська виставка «СРСР – наша Батьківщина», присвячена 60-річчю утворення СРСР (Київ, 1983); Республіканська виставка творів молодих майстрів народних художніх промислів і декоративно-прикладного мистецтва (Київ, 1983); Республіканська виставка «40 років великої Перемоги» (Київ, 1985); Республіканська виставка «Мир і молодь» (Київ, 1985); Республіканська виставка прикладного мистецтва (Київ, 1986).

ті часи виготовлялася на БФЗ окремими обмеженими партіями, лише за спеціальними замовленнями, переважно до державних свят. Так, до 40-річчя перемоги СРСР над фашистською Німеччиною було розроблено скульптурні композиції на історичну тематику: «**Регулювальниця**» (рис. 5) і «**Василь Тьоркін**» (випускалися невеличкими тиражами) та сучасну – «**Дід з онуком**» (затверджена худрадою, в тираж не пішла) (всі – 1985 року). Дві скульптурні композиції були створені на казкову тематику. Скульптура «**Іван-царевич**» (1984; малюнок «Ошатний»; рис. 6), що зображує вершника із жар-птахом, через складність виготовлення випускалася одиничними екземплярами. Для і малого тиражу скульптуру спростили – прибрали вершника із птахом, залишивши лише **коня**, і в такому вигляді випускали з 1984 року. Вдалою з боку відчуття специфіки фарфорової пластики є анімалістично-казкова скульптура «**Кінь**» за мотивами казки «Коник-горбоконики» (1984, малюнок «Золота грива»; рис. 7). Художник стилізує характерний рух тварини, його хвіст та гриву, добре узгоджує її із постаментом. З робіт в анімалістичному жанрі слід згадати також скульптуру «**Півень**» (зберігається в Слов'янському краєзнавчому музеї; далі – СКМ). Яскравою декоративністю відзначається скульптурна композиція на етнографічну тему «**Бандурист**» (1992; СКМ) [2, с. 15], яка теж у виробництво не пішла, хоч і була затверджена заводською худрадою.

Рис. 5. Регулювальниця, 1985, зб. худ.

Зроблені О. Трегубовим на БФЗ твори, особливо ті, що зображують людей, персонажів казок, вирізняються статичністю і фронтальністю постановки, композиційною врівноваженістю, компактністю, виконані із знанням законів створення фарфорової фігурки та особливостей її декоративного оздоблення. Їм властиві типові для

фарфорової пластики стилізація, умовність кольорової гами. Естетично вони цілком вписуються в коло українських пластичних творів з фарфору тієї доби. Резюмуючи роботу О. Трегубова у сфері малої пластики на БФЗ, констатуємо, що в матеріалі було втілено вісім скульптур, а у виробництво пішли лише три. Зрозуміло, що художнику було психологічно складно працювати в умовах відсутності перспектив реалізації своїх творчих прагнень. Не дивно, що він покинув роботу на підприємстві, коли видалася така можливість, а випуск скульптури на БФЗ після його уходу майже остаточно згас. Лише з десятків шаржованих під анімалістику творів сувенірного плану було випущено заводом на останньому етапі його існування⁸.

Рис. 6. Іван-царевич, 1984, зб. худ.

Рис. 7. Кінь (Золота грива), 1984, приват. зб.

Поворотний момент у творчій біографії та житті митця відбувся 1994 року, коли О. Трегубов був направлений від БФЗ на курси менеджерів до Лейпцигу (Німеччина). Завдяки щасливому випадку в тій самій групі, що й він, підвищували кваліфікацію засновники фарфорової компанії

⁷ З листа О. Трегубова до О. Корусь від 20.11.2017 р. Переклад українською – О. Корусь.

⁸ В 2012 році БФЗ визнано банкрутом.

«Фарко»⁹ зі Слов'янська. Основне виробництво на фірмі було вже налагоджено, підприємці хотіли запустити у виробництво лінію ексклюзивного фарфору подарункового асортименту і запропонували художнику зайнятися організацією даної справи. О. Трегубов переїхав до Слов'янська (1995), і продовжив працювати в улюбленому матеріалі, створювати унікальні вироби та фарфорову пластику. На базі виробничого кооперативу «Фарко» протягом 1995-1997 років він створив вази, чайний сервіз «Аріель», жанрову і аніمالістичну скульптуру.

Рис. 8. Кізонька, 2001, зб. худ.

Рис. 9. Чумак, зб. художника

Потім побудував власну майстерню і працював як приватний підприємець (1999-2010), а нині – як вільний художник. Розробляв вази, фігурні штюфи, жанрову і аніمالістичну скульптуру («Кізонька», 2001; рис. 8), а наймані працівники за його зразками відтворювали невеликий тираж для продажу. До малотиражних виробів відноситься серія антропоморфних скриньок. Композиційно вони представляють доволі традиційну

схему – накривку скриньки трактовано у вигляді чоловічої фігури, що сидить. Добродушна фігура чоловіка в капелюсі, що сидить і тримає в обох руках по кавуну, – на скриньці «Українець» (2003) [2, с. 17], має оповідальний характер, реалістичне моделювання і розпис, вона компактна і статична за композицією. Композиційно з нею перегукується скульптура «Чумак» (рис. 9), яка зображує українця-чумака, що присів відпочити та пообідати варениками за чарочкою. Твори, які виготовляються для продажу (навіть невеликими тиражами) мають бути комерційно виправданими, тому їх асортимент та сюжети часто визначаються з урахуванням сучасних смаків і запитів покупців, а композиційно вони більш одноманітні та стримані. Прикладом є багата варіативність одягу та аксесуарів у скульптурах дам у вечірніх сукнях, капелюхах (або без) (2004) та серія антропоморфних пляшок для міцних напоїв (2004-2006, створювалися малими тиражами і на замовлення). Фігурні пляшки зображують чоловіків різних професій та занять: «Повар», «Лікар», «Мисливець» (рис. 10), «Капітан», «Рибалка», «Боцман», та інші. Характерною рисою означених творів є подібність до природи, що досягнуто ретельною проробкою облич, їх міміки, виразу очей, колір волосся, а також індивідуалізацією рук, деталей одягу та аксесуарів. Відчуття наближеності до природи виникає й завдяки виготовленню деяких робіт з бісквіту. При всій різноманітності втілених сюжетів (особливо у фігурному посуді) не можна не помітити шаблонність виразів облич та композиційного рішення, щоправда останнє продиктоване функціональним призначенням форм. Художник розробляв як власні малотиражні твори, так і моделі фарфорових виробів для інших замовників-виробників. З-поміж них – скульптура «Амур» (2008; рис. 11), що композиційно перегукується із відомим шедевром «Амур, що загрожує» (1755) Етьєна Фальконе (1716-1791). В ній захоплюють ретельна проробка деталей стеком (пір'я, волосся), тонкий реалістичний розпис і, насамперед, матова поверхня фарфору. Така фактура, що зовні і на дотик має ефект людської шкіри, створюється завдяки тому, що бісквіт злегка, з різною інтенсивністю задувають прозорою глазур'ю за допомогою аерографа. В такій само техніці зроблено й інші авторські твори: «Чумак», «Заяць-чемпіон», «Гопачок», що завдяки означеним рисам упізнаються як роботи даного майстра.

З 1996 року О. Трегубов відновив активну виставкову діяльність, постійно бере участь в щорічних міських художніх виставках та у Всеукраїнських керамічних симпозиумах, що постійно проходять у Слов'янську, в міжнародних проєктах (благодійна виставка «Мистецтво – храму, 2004, Донецьк). В даний час О. Трегубов працює у своїй майстерні як вільний художник. Крім фарфору, майстер звертається до таких матеріалів, як шамот і дерево, займається акварельним живописом розписом по фарфору, комп'ютерною графікою, комп'ютерною розробкою малюнків для деколі. У якості живописця по фарфору він розписав декоративні тарелі на сюжет повісті М. Гоголя «Вечори на хуторі поблизу Диканьки» та унікальну вазу «Благовість» (рис. 12). В 2010-х роках, використовуючи за живописну основу

⁹ Виробниче кооперативне об'єднання «Фарко» засновано в 1990 році в м. Слов'янськ Донецької обл. за адресою: 343213, вул. Добровольського, 2. Спеціалізується на випуску тонкостінних виробів з фарфору: туалетних наборів, подарункових виробів, чайних і кавових сервізів, біжутерії [4].

керамічну плитку, він також створив невеличкі живописні панно розміром 30 x 30 см: «Пірат» (2010), «Гномик» (2010), «Садко», «Колядки», «Зберігач часу», де виступив як дивовижний майстер-оповідач і тонкий рисувальник. Ці роботи візуально особливо близькі до акварельного живопису, яким теж останніми роками плідно займається майстер.

Рис. 10. Мисливець, зб. худ.

Сьогодні, коли всі державні фарфорові підприємства закрито, у Слов'янську працює біля трьохсот малих приватних керамічних підприємств, що випускають величезний асортимент продукції. Керамісти міста намагаються відродити фарфорову галузь і керамічне виробництво в цілому. О. Трегубов гідно продовжує традицію українського фарфору, усвідомлюючи важливість збереження мистецтва цього різновиду декоративного мистецтва, він прагне передати свої навички наступному поколінню і навчає всіх бажаючих на курсах підготовки майстрів декорування художньої кераміки, що відбуваються у Слов'янську [5].

Автор статті висловлює подяку художнику Олександру Трегубову та мистецтвознавцю Людмилі Федевич (СОХМ) за надані матеріали.

Фото: Олександра Трегубова і Олександра Горбаченка.

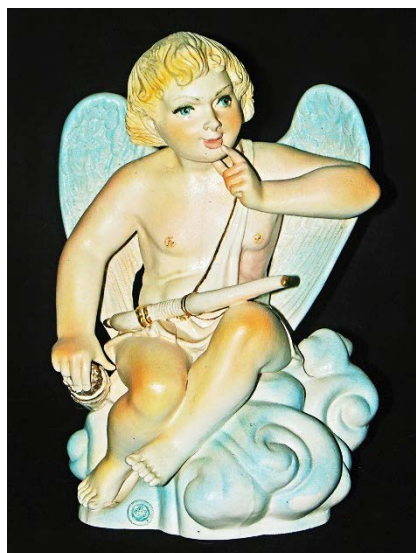

Рис. 11. Амур, 2008, зб. худ.

Рис. 12. Благівість, зб. худ.

Список літератури:

1. Баранівський фарфор / Барановский фарфор / Baranovka chine (каталог продукції). – К.: «Мода», 1991. – 56 с., іл.
2. Декоративно-прикладная и художественная керамика в коллекции музея (Славянский краеведческий музей. фотоальбом). Автор-укладач С. Ф. Непочатова. Вст. ст. Л. Я. Зандер. – Славянск: ЗАТ «Печатный двор», 2008. – 22 с., іл.
3. Листування з художником О. Трегубовим, листопад 2017 р. Архів О. Корусь.
4. Производственное кооперативное объединение / Cooperativ Production Amalgamation / Фарко (буклет). – б./м.: Зовнішторгвидав України, 1992. – 4 с., іл.
5. Славянские керамисты прошли курс подготовки мастеров декорирования художественной керамики. – Сайт города Славянска. [Електронний ресурс]. Режим доступу: [https://www.6262.com.ua/news/1467688]. Публікація від 06.12.2016.
6. Школьна О. Фарфор-фаянс України ХХ століття: інфраструктура галузі, пром. та екон. політика, організаційно-творчі процеси: [у 2 кн.] / Ольга Володимирівна Школьна. – К.: ТОВ «День печати», 2013. – Кн. 2, частина І: Історія виробництва (середина ХVІІ – початок ХХІ століття). Таблиці, Реєстр імен провідних майстрів галузі. – 400 с.: іл.

Корусь Е.П.

Институт искусствоведения, фольклористики и этнологии
имени М.Т. Рылского,
Национальный музей «Киевская картинная галерея»

МАЛАЯ ФАРФОРОВАЯ ПЛАСТИКА АЛЕКСАНДРА ТРЕГУБОВА, ХУДОЖНИКА БАРАНОВСКОГО ФАРФОРОВОГО ЗАВОДА И КЕРАМИСТА Г. СЛАВЯНСК

Аннотация

Статья посвящена рассмотрению малой пластики скульптора Александра Трегубова, созданной в 1980-е – в первой половине 1990-х годов на Барановском фарфоровом заводе и на современном этапе в городе Славянск. В исследовании систематизированы факты биографии художника, описаны обстоятельства его работы на предприятии, впервые отображены его пластические произведения, охарактеризованы их художественные особенности. Некоторые из них вводятся в научный оборот и публикуются впервые. Таким образом, вписана новая страница в историю украинской малой фарфоровой пластики последней четверти XX – начала XXI века.

Ключевые слова: Александр Трегубов, Барановка, Барановский фарфоровый завод, БФЗ, Славянск, фарфор, малая пластика, скульптура.

Korus O.P.

Rylsky Institute for Art Studies, Folklore and Ethnology,
National Museum «Kyiv Picture Gallery»

PORCELAIN FIGURINES BY OLEKSANDR TREGUBOV'S, THE BARANOVKA PORCELAIN FACTORY'S ARTIST AND THE CERAMIST OF SLAVYANSK

Summary

The article is devoted to review of Oleksandr Tregubov's porcelain figurines created in 1980s – in the first half of the 1990s at Baranovka Porcelain Factory and at the present stage in the town of Slavyansk. In this research the facts of the artist's biography have been systematized, the circumstances of his work at the enterprise have been outlined, his figurative works have been displayed at first and their artistic features have been characterized. Some of them have been introduced into scientific circulation and published at first. Thus a new page in Ukrainian porcelain figurines' history of the last quarter of the XX – the beginning of the XXI century has been inscribed.

Keywords: Oleksandr Tregubov, Baranivka, Baranivka Porcelain Factory, BPF, Slavyansk, sculpture, porcelain, figurines.